Ч. 252. Львів, Пятниця дня 8 (21.) падолиста 1902. Річник VI.

Передплата на »Руслана« виносить:

в Австриї:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1·70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на пів року	8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Ні сюди, ні туди!

(×) Змаганя до справленя ради державної на дорогу успішної роботи з боку правительства ведуть ся дальше, одначе доси не осягнено ніякого позитивного висліду. Положенє парляментарне не змінило ся, а навіть ті, що доси ще глядїли з певними надіями на якийсь успіх, опускають руки. Серед безнастанних переговорів і пересправ проминуло більше як тиждень часу, а за той час не зближено ся до властивої цїли: військової предлоги і буджетової провізориї анї на одну пядь, навпаки показало ся, що всякі змаганя і заходи розбивають ся о опір одної або другої сторони — Чехів або Нїмцїв. Гадку коалїцийного мінїстерства, яка виринула була минулого тижня, не лише погребано, але заперечено її так навмисне, якби єї нїколи не було. Супроти скликаня угодових конференций відносять ся недовірчиво так Чехи як і Нїмцї, а також не могла приняти ся гадка, щоби на протяг найблизших лїт полишено національні спори і приступлено до важних законодатних праць, а навіть не взято її під розвагу. Остає отже єдиний можливий вихід — компроміс між Чехами і Нїмцями, а коли й се розібє ся, тодї не бачать иншого виходу, як розвязанє ради державної. Але й в тім рішучім намірі розважні полїтики не бачать ще уздоровленя парляментарних і полїтичних відносин, бо і в новій радї державній виринє наново язиково-національна справа, а тим самим й обструкция, наколи не подумає ся про основну розвязку національних питань.

Др. Кербер розмовляв ві вторник довший час з д-ром Пацаком, а крім того і з иншими визначнїйшими послами, а також провідники сторонництв деяких переговорювали з собою. По засїданю палати зібрали ся на нараду нїмецкі посли з Чех під проводом Прадого.

Narod. Listy пишуть про переговори д-ра Кербера ось що: Др. Кербер зрозумів останними днями, що ніяке правительство не вдїє нїчого проти опору ческих послів насилою. Але й нїхто не жертвує ся д-рови Керберови з помочию, а нїмецко-консервативні посли на дармо силують ся реституциєю ческої урядової мови справити Чехів на иншу тактику, бо се певна річ, що Чехи не призволять вже шефови теперішнього правительства ніякого речинця. Правительство приготовляє в найблизших днях нїмецко-ческі конференциї задля осягненя порозуміня з обмеженою проґрамою (з одного боку внутрішна урядова мова ческа, з другого боку винагорода за се для Нїмцїв). Мабуть в звязи з тими конференциями є переговори, які мав др. Кербер з д-ром Резеком. Тепер показало ся, що др. Кербер є полонеником Нїмцїв, але ненїмецкі народи не можуть сего стерпіти, щоби Нїмцї се ставили яко закон, що їм грипаде до вподоби. Сї народи не піддадуть ся під команду нїмецкого упору і гордости. А сей упір Нїмцїв може бути смертним ударом не лише для ради державної але і для д-ра Кербера.

Академічний фонд.

(Конець).

Зовсїм справедливо академики критикували »в острий і безпощадний спосіб« основанє такої »Академічної помочи«, яка-б не була в зарядї академиків, а мала помагати академикам. Бесїдники мали повну рацию, виказуючи, що се виглядало би на вотум недовіря нашій академічній молодїжи, а їх покликуванє на те, що нїгде в сьвітї нема такої інституциї, та що ось і польска »Bratnia Pomoc« завідує сама чверть мілїоновим майном, підходить зовсїм під анальоґію нашої квестиї. Тому зовсїм розуміємо академічну молодїж, коли она признала таке товариство за обиду для себе і заложила катеґоричний протест свого обуреня, бо — як сказано — в такім видї буде воно ширити деморалїзацию і непотизм серед молодїжи, ослабить і знищить характерність, та ще і се не колїдує з гідностию академика, щоби жебрати у стоячих поза академічними кругами людий чи товариств помочи.

На те все пишемо ся цїлковито. Коли дотеперішний комітет хотїв накинути ся молодїжи на якогось покровителя і через дальше завідуванє академічним фондом та через основанє товариства в своїм зарядї, вчинити академиків наче зависимими материяльно від себе — то в такім разї протест молодїжи, навіть в тій, дуже різкій формі, є зовсїм на місци. Але чи справдї сей намір був в лонї комітету і то у такої переважної части єго членів, що заходила обава змайоризувати делеґатів молодїжи і настала потреба виступленя з него делеґатів молодїжи — в се ми позволимо собі сумнївати ся. Молодїж вчинила за горячо і нерозважно.

Ту саму горячку, ба навіть брак консеквенциї, видно і в резолюциях, які ухвалено на зборах! Сказано там: sub 3) одиноко компетентним форум до рішаня сим фондом признаємо тілько загально народний зїзд ad hoc, в котрім взяли би участь найширші круги нашої суспільности — в першім рядї репрезентанти селяньства, і котрий то зїзд належить безпроволочно скликати; а зараз відтак сказано sub 4) виходячи з засади, що т. зв. »сецесийний фонд«, зложений суспільностию на полїтичну акцию(!) — якою була сецесия — має тим самим явно-полїтичну цїль(!!), молодїж обстоює непохитно при рішеню послїдного загально-академічного віча з д. 25 - 27. липня 1902, по думцї котрого цїлу оставшу готівку з сего фонду належить сейчас ужити на підмогу страйкуючим селянам і віддати її під заряд комітету зложеного з 10-ох членів, а іменно: 2 членів дотеперішного заряду, 2 делеґатів дотеперішного заряду, 2 делеґатів молодїжи і по 2 представителїв кождої з тих трех партий, що брали участь в орґанїзациї страйкової акциї, се є національно-демократичної, радикальної і социяльно-демократичної.

Отже хотяй молодїж признає одиноко компетентним загальний збір ad hoc, сама розпоряджує ся сейчас сецесийним фондом, ба навіть вже установляє комітет, який би мав роздавати гроші. Деж подїло ся тото »ad hoc« загального збору, — се хиба »на гоц!« До чого скликувати збори найширших верств, як вже гроший не буде? Ба і комітет зложила вже молодїж з неістнуючої социялїстичної »партиї«, і з пережившої ся радикальної так, щоби запевнити собі рішучу перевагу. Не знати єще, чи тото форум, до якого відкликує ся в горі молодїж, дало би свою апробату на вибір такого комітету! Ми твердимо, що рішучо нї.

Але є прецїнь легкий, справедливий і ясний спосіб розвязаня сеї квестиї. Треба лишень памятати: що се унїверситетский фонд, та що молодїж сама повинна ним завідувати. Тож лише в той спосіб оставший по сецесиї фонд може сповнити свою місию, коли він піде на основанє »Академічного Дому«. А то тим більше вказана ся дорога, що молодїж в дальших точках своїх резолюций

sub 7) заявляє катеґорично, що зі згаданої готівки, котру узнала за »страйковий фонд«, не прийме ніяких запомог, позичок анї стипендий, як рівнож не прийме їх із гроший, репрезентованих під нинїшну хвилю довжними скриптами, коли би они перейшли в розпорядимість задуманого теперішним зарядом фонду тов-а »Академічна поміч«; а вкінци

sub 8) що-до всїх повисших постанов, а головно постанови під 7), зобовязує ся молодїж до солїдарного їх виконаня і постановляє, що кождого споміж молодїжи, хто товариску солїдарність у тім зглядї зірвав би, виключить зі своїх товариских зносин, відсудить єго від товариской чести і наложить на него товариский бойкот«.

В разї призначеня гроший на »Академічний Дім«, який очивидно належить віддати під цїлковитий заряд молодїжи, віддасть ся найлїпшу прислугу »Академічній помочи«, а заразом відпаде навіть тїнь якоїсь деморалїзацийної і протекцийної системи; заразом буде і забезпечене, що теперішні провідники молодїжи не обернуть сецесийних гроший на инші, з руско-українським унїверситетом в жаднїй спільности не стоячі цїли, та що сецесия і з нею розпочата на ширші розміри акция в справі рідного унїверситету одержать тревалий, монументальний памятник.

Якби на те прийшло, то скажемо ще, що в разї виконаня нашого проєкту, навіть і заповідженого бойкоту молодїжи нема чого бояти ся. Бо можуть бойкотувати пр. кухню, або позички, чи запомоги, але не будуть могли бойкотувати реальности чи площи, купленої за ті гроші. А таку реальність, десь позаду унїверситету, де ще під добу істнують поменші доми і будівляні парцелї, треба би купити не гаячи ся, бо з кождим роком цїна парцель підскакує в гору. На поміч міста в тім зглядї — львівского маґістрату, який не хотїв відступити кілька метрів землї на памятник Шевченка — ми не можемо числити; хочемо мати »Академічний Дім«, то місце під него мусимо самі купити.

Покладенє угольного каменя під »Академічний Дім« повитала би цїла руска суспільність з повним одушевленєм, бо в нїм добачувала би сповненє інтенций зложених собою жертв на борбу за руско-український унїверситет. »Академічний Дім« став би видимим зародком нашої будучої сьвятинї науки, став би запорукою здїйсненя наших всенародних змагань, трівким заборолом на культурній области. »Академічний Дім« став би новим окликом, який в силї порушити нашу патріотичну су

спільність до дальших жертв, щоби лиш здійснити бажану ціль здобутя рідного університету. »Академічний Дім« тим скорше повстав би, що попри загально-народну складку, впливали би на єго довершенє ще і звороти б. сецесіоністів.

Самі сецесіоністи, як ініциятори борби за університет, поклали би собі памятник через ужитє решти сецесийного фонду на будову »Академічного Дому«, а заразом віддали би тим і почесть цілій суспільности, що з таким небувалим одушевленєм підперла була перший почин задля основаня рідного університету. Єще і внуки згадували би своїх дідів, горнучи ся довкола „Академічного Дому", що ось то він повстав їх заслугою з нагоди сецесиї. Ми, що такі убогі в памятки і памятники, коли не будемо дбати про створенє їх, коли не проявимо дрібки патизму і пошани для себе самих, то і ніколи не будемо мати тих памяток, що то загрівають серце, підносять надію і сталять сили.

Мимо всїх тих наших виводів, не уводимо ся ані на хвилю надією, щоби нам удало ся пересьвідчити молодїж. Тому рішенє справи як найширшим загалом уважаємо також найлїпшим виходом. Але замість коштовного віча в справі такій ясній та звязлій, ми предложили би урядженє плебісциту всїх жертводавців на сецесию. Списи жертводавців є, отже можна би навіть провірити евентуальні які неточности при голосованю. Такий плебісцит був би безперечно найвірнїйшим висказом опінії загалу жертводавців, а не сумніваємо ся, що випав би в користь нашої пропозициї, коли би пр. поставити до відповіди такі питаня:

1) Чи на хлїборобский страйк?

2) Чи на руско-український університет?

ад. 1) Чи віддати фонд в руки молодїжи?

ад. 2) Чи оснувати »Академічну поміч« (кухню)?

Чи закупити недвижимість під будову »Академічного Дому?«

Хлїборобский страйк в державній радї.

Промова д-ра Кербера.

Що-до здержуваня розширюваних брошур про страйки, на котре тут жалували ся, замічаю, що сконфісковано лише одну брошуру, Вітика, (не Вітика, а Будзиновского. — Ред.) за її зміст, бо вона просто взивала до вчинків, противних законови чи праву. Поєдинчі примірники инших брошур забирано тому, що розширювано їх на супереч постановам прасового закона.

Та ще на одно мушу відповісти п. Романчукови. Він каже, що в гусятиньскім повіті в однім селї арештовано 138 селян, повязано їх ланцушками і мотузами, взято в середину віддїла кінниці і відставлено до суду, при чім жовнїри їхали навіть трапом. Отже п. Романчук мав певно на гадці случай, що став ся не в гусятиньскім повіті, а в чортківскім, в Юзефівці а було там так: Дня 28. липня прийшло до Юзефівки богато селян з сусїдної Бураківки з заліщицкого повіта, аби зігнати Гуцулів, які робили на паньскім. Коли не услухали завзиву жандармериї, щоби розійти ся, приарештовано всїх 137, але їх не вязано. Помістили їх в сухій стодолї і дали їм їсти. Коли приїхав там повітовий комісар Кудельский і питав їх, як з ними обходять ся, вони зовсїм не жалували ся. На другий день відставлено їх до окружного суду до Чорткова. Повітовий комісар не казав їх вязати, а лише кількох заковано, котрі заховували ся опірно. В Золочеві (хиба в Чорткові? — Ред.) переслухано їх в суді і 123 пущено на волю, а 14 задержано у вязници. Вісти часописий, мовто богато з увязнених помлїло і розхорувало ся, незгідні з правдою. П. Романчук говорив також, що вислано війско до села Должанки, хоч там панував повний спокій. Отже мушу ствердити, що Должанка належить до тих громад, де лучили ся перші несупокої, бо там місцеві люди насильно зганяли з поля сторонних робітників. Тому вислано там д. 28. червня полїтичного урядника з військовою асистенциєю.

Посол Брайтер висказував ся про військових знов такими словами, що вже они самі осуджують себе і против яких я на жаль вже нераз зі свого обовязку мусїв застерігати ся з сего місця. Сей посол сказав також, що в селї Базарі повітовий комісар, коли прийшло війско, велїв без причини богато людий арештувати; люди повтїкали до церкви, та жовнїрі впали й там і так доконали арештованя. Отже й се незгідне з правдою В Базарі страйкарі зігнали насильно робітників з поля, тому вислано там дня 29. липня пов. комісаря Кудельского з віддїлом кінниці. Страйкарі ударили в дзвони і збігли ся коло церкви та заняли грізну поставу і не хотїли розходити ся, хоч урядник кілька разів взивав їх до того; вони навіть обкидали орґани безпеченьства камінєм, так що мусїло вдати ся війско і розігнати товпу. Але цїлком з пальця виссана є вість, мов би то війско впало до церкви. П. Брайтер говорив дальше, що в Гаях двір зібрав чужих робітників, угостив їх семома бочілками пива і двома барилками горівки; а коли опісля розохочені робітники зачіпили страйкарів, вдала ся в справу жандармерия і поарештувала лише зачіплених страйкарів. Отже після переведених доходжень і се не згоджує ся з правдою. Правда, що двір дав нанятим чужим робітникам пива, але всего лише чверть гектолїтра; а коли вони зачали пити, напали на них страйкарі. Той сам посол упевняє, що в селах Журавниках і в Сухорічу повіт. комісар Єловіцкий велїв множество людий арештувати; а коли вони жалували ся на те, мав їм сказати, що умисно казав їх арештувати, бо вибрали собі послом редактора Брайтера. Отже комісаря Єловіцкого взагалї не було в названих селах підчас страйку; в Журавниках був комісар Штубенфоль, а в Сухорічу старший комісар Тебінка. Але анї один анї другий не сказав нїчого такого.

П. Брайтер сказав також, що перемишляньский староста з нагоди страйку викидав і лаяв селян, що приходили до него з жалобами. Та сему перечать як-раз слова п. Романчука, сказані таки на тім самім засїданю, коли як-раз перемишляньского старосту назвав між тими полїтичними урядниками, що залагоджували селян з дворами, і зазначив, що завдяки тому старостї приходило до згоди і до підвисшеня платнї селянам. (*Сьміх*). П. Брайтер згадав вкінци також і про випадок в Яхторові, де мало бути кількоро людий убитих і тяжко покалїчених. Отже річ мала ся так: В Яхторові збігло ся кількасот людий і насилу здержали жниварку, грозили жандармам і гузарам палицями і кидали на них камінєм; хотїли навіть кількох гузарів стягнути з коний, так що кінниця мусїла ужити шаблї і ранила 5 людей. Не убито нїкого, а покалїчені по якімсь часї вигоїли ся. Лише один з них помер дня. 4. с. м., але не через рану, тілько через удар на мозок, що дістав був при роботї в поли. Той сам бесїдник розказував єще, що у Вільшаници зваблено відпоручників страйкарів до двора і там приарештували їх жардарми, — що в Кобиловолоках один жандарм вдарив в лице двох парібків за те, що не зняли капелюха перед дїдичем, — що повіт. секретар Вісняньский поучав десятника, як має бити страйкарів, — що бережаньский староста візвав до себе одного дїдича і докоряв єму, що підвисшив робітникам платню, — про сей випадок згадував мабуть і п. Дашиньский. Отже того всего не потвердили переведені доходженя, так що ті оповіданя опирають ся мабуть на невірних, з правдою незгідних інформациях.

Переходжу тепер до полїтичної сторони страйку. П. Брайтер сказав, що рух у східній Галичинї опирав ся на чисто економічній основі і не виходив з національних спорів між Поляками а Русинами. Отже на те наведу до слова те, що дня 24. липня писало руске »Дїло« (читає): »Сучасний страйковий рух крім природного цїлком економічно-социяльного підкладу має попри тім і національно-полїтичний характер, що й є наслїдком сьвідомої орґанїзациї і керми з боку нашого сторонництва і співдїланя з боку нашої патріотичної інтелїґенциї«. А руска часопись »Свобода« дня 25. липня с. р. на питанє, длячого вся руска інтелїґенция похваляє страйк і длячого взяло в нїм участь около 500 студентів сецесіоністів і тисячі руских учеників«, так відповідає (читає): »бо сегорічний хлопский страйк був те саме, що сецесия і обструкция руских соймових послів, що сецесия руских академиків«. На зборах руского ширшого Народного Комітету дня 29. липня ухвалено також таку резолюцию: »Ширший Народний Комітет, як зїзд народної екзекутиви з цїлого краю, узнає сегорічний хлїборобский страйк за корисний і конечний, як з причин економічних так і з причин національно-полїтичних. З причин економічних тому, бо страйк є одиноким способом, щоби усунути незвичайний визиск нашого сїльского робітника, а з причин національно-полїтичних тому, бо наш головно хлїборобский і робучий нарід при істнуючих полїтичних відносинах не має инших способів увільнити ся від полїтичної неволї польскої шляхти«.

Сими замітками бажав би я звести до властивої міри виводи згаданих бесїдників, особливо о скілько ходить о поведенє полїтичних властий при страйках. Щоби високу палату не займати занадто, не хочу так само широко оправдувати поведенє судів, а зазначую лише отсе: До підвласних судів видано приказ, щоби не тримали людий довго у слїдчій вязници, а кілька разів упоминано виразно, щоби обжалованих підчас слїдства по можности полишали на волї. Окремі сенати утворено лише в золочівскім окружнім судї, а то длятого, бо там було найбільше карних случаїв; роблено се лише для приспішеня поступованя і не звертано при тім уваги на народність судиїв. Також і те, що тутки розказували про переповненє судових арештів, є сильно прибільшене.

Що-до справи з радником краєвого суду Боцюрковим, то правда, що єго один полїтичний урядник видалив з посеред страйкарів. Однако дисциплїнарне поступованє виточено против него головно задля одної події з часів соймових виборів і задля справ в єго внутрішнім урядованю. Дисциплїнарне поступованє скінчило ся лише наганою за згадану справу.

Також виводи остатного бесїдника, о скілько они доторкають полїтичної управи і судів, треба справити по змислї того, що я позволив собі сказати. Правда, що годї менї надїяти ся, аби я вплинув на єго засадничі погляди, виложені знов так живими красками, або навіть їх змінити. Однако п. посол позволить і менї бути троха упертим і на стан річий в Галичинї не глядїти єго очима. Тут заходить різка суперечність в поглядах противних собі сторонництв, а правительство може цофнутись перед ними лише на ґрунт закону та лишити се часови, щоби вирівнанє прийшло без ворожнечі, без насильства. Але правительство не може позбувати ся того, що є, без певности на щось лїпше; а вже найменше приходить єму на гадку кривдити нарід, який не тілько завсїгди дає докази свого патріотизму, але й посеред безперервних борб за уложенє внутрішних відносин, з розвагою здержаного керманича непохитно тримав ся дороги спокійного, конституцийного розвитку. Також і другий нарід, коли буде йти такою самою дорогою, може числити на повну законну поміч. Однак неодно з того, що сказав п. Дашиньский, є доказом, що події, які збули ся сего лїта у східній Галичинї, таки мають сильний полїтичний підклад.

Оттак вияснивши своє поведенє, має правительство право з усею рішучостию відперти всякий закид односторонного становища. Оно признає економічне значінє галицких подій і поважно заходить ся коло поліпшеня економічного стану тих сторін. Однако так само не може оно не добачати, що страйковий рух мав служити також полїтичним цїлям і через те головно став ся небезпечнїйшим. З уваги на сю цїлком певну звязь мушу з сего місця заявити, що будемо мусїли дбати о спокій населеня, котрому полїтичні аґітациї з певностию не помагають в єго заходах на материяльнім поли, і що обовязок той сповнимо у всякім разї, без упередженя, але з усею енерґією. До поодиноких внесень займе правительство становище тодї, коли прийде до мериторичної розправи над ними. Могу мабуть припустити, що сими заявами дав я також відповідь на інтерпеляцию, внесену пп. Яворским і товаришами на засїданю дня 17. жовтня. (*Признаня і оплески. Оклики*)

З державної ради.

На вчерашнім засіданю президент міністрів др. Кербер відповідав на інтерпеляциї, між иншими на інтерпеляцию пос. Брайтера в справі бунту вязнів в львівских Бриґідках. Міністер запевнив при сій нагоді, що будова вязниці в Дрогобичи коштом 4 міліонів розпічне ся як найскорше, а ґрунт вже закуплений і заінтабульований на скарб.

Відтак приступлено до наглих внесень в справі елементарних нещасть; промовляли пп. Груби, Бянкіні, Пахер, Морсей, Вайхштетер, Ярош, Кубр і Ваґнер, а відтак як ґенеральні бесідники пп. Кльофач contra і Гібер. Остаточно принято внесенє комісий, якими поручає ся правительству всї наглі внесеня що до запомог до узглядненя, евентуально до зарядженя доходжень. Дальше ухвалено внесенє комісиї, взиваюче правительство, щоби внесло закон в справі уділеня кредитів запомогових, та щоби в громадах, навіщених елементарними нещастями поступовано з можливою зглядностию при стяганю податків.

З черги принято без дискусиї у всїх трех читанях в формі наглого внесеня полагоджені буджетовою комісиєю проєкти законів про продаж скарбових дібр в Полї, Оломунци і Відни. Слїдуюче засїданє нинї о годинї 11. перед полуднем

Відозва.

В Яворові побудовано величаву церков, яку фахові знавцї признають за одну з найкрасших у Галичинї. Одначе до повного її викінченя та уладженя треба ще вложити богато гроша, а тут вичерпано вже всї можливі средства, тим то змушені ми звернути ся в тих тяжких обставинах за підмогою до нашої суспільности.

Справдї важкі для нас обставини! Невеличка деревляна дочерна церков не може помістити великого числа вірних, приналежних до парохії; люди наражені на всякі невигоди, головно в зимі і в часї слоти, бо більша частина людий, коли хоче виповнити свої релїґійні обовязки, мусить стояти під церквою. Незасібне, збіднїле, винищене пожарами міщаньство, не є спроможне довершити сього дїла, до якого забрало ся. Що мало — дало, а далї вже годї. Тому то ми звертаємо ся до загалу Родимців з уклінною просьбою, молимо і благаємо Вас: прийдїть нам як найскорійше з помочию, хоча-б найдрібнїйшими датками, щоб ми могли бодай частинно докінчити Дім Божий та почати вкоротцї відправу в новій церкві. Впр. і Всч. Отцї зволять промовити й відкликати ся до серця своїх вірних, щоб поспішили ся з лептами для хвали Бога і добра наших мешканців. Усім нам повинно залежати на тім, аби в руськім городї була відповідна Сьвятиня. Сього домагає ся від нас хвала Божа і честь народна.

Щоб успішнїйше повести сю справу, комітет разом із церковним брацтвом св. Юрия, основаним єще в 1600. р., котрого статути потверджені Намістництвом, видав десяти-коронові довжні скрипти, які можна набувати у низше підписаного по цїнї десять корон за один. При кінци кождого року буде вильосованих шістьдесять довжних скриптів, а гроші разом з процентом будуть відіслані інтересованим зараз з початком нового року.

Родимцї! Поспішіть нам з помочею, не забувайте на нас, причиніть ся до довершеня величавого дїла; зробіте се, коли зволите жертвувати яку лепту, або коли зволите розкупити приготовані довжні скрипти. Ми не в силї віддячити ся за Ваші жертви, та Бог Всевишнїй заплатить Вам, хоча-б за найменший сотик.

Всякі датки просимо присилати на руки о. Петра Левицкого, пароха в Яворові.

Від церковного комітету в Яворові дня 12. падолиста 1902. р.

О. Петро Левицкий, Григорий Щирба, Микола Масюк, Юрий Литлик.

Новинки.

— **Календар**. В пятницю: руско-кат. *Арх. Михаїла*; рим.-кат. Введенє П. Д. — В суботу: руско кат. Онисифора; рим.-кат. Цецилїї. — В недїлю: руско-кат. Ераста; рим.-кат. Климента.

— **Відозва**. »Краєвий Союз Кредитовий« відзиває ся отсим з просьбою до загалу нашої суспільности, аби в справах парцеляцийних подавано єму вчасні і докладні інформациї. З осібна, інтересовані, що бажали би набути землю, зволять донести: кілько наміряють набути ґрунту, кілько орного поля, кілько пасовиска, а кілько лїса, за яку цїну, який капітал можуть зараз зложити, а яку би евентуально хотїли засягнути позичку на намірене купно. Інтересовані, що мають до позбутя маєтности більші або менші, зволять подавати: кілько морґів поля числить посїлість, кілько орного поля і якої кляси, кілько пасовиска, кілько лїса, кілько жадають, та які довги є до сплати і на яких условинах.

Усї предложеня належить зголошувати на адресу »Краєвого Союза Кредитового«, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, Ринок ч. 10, I пов. — *Дирекция.*

— **Хлїборобскі страйки перед судом.** Перед карним трибуналом в Тернополи відбула ся дня 7. с. м. розправа против Івана Архетка і 31 товаришів обжалованих о злочин насильства, сповненого в Дрогичівцї в сей спосіб, що обжаловані грозили робітникам, спровадженим Тадеєм Цяньским для ломаня страйку, побитєм — як також о провину з § 83 з. к. через неуслуханє жандарма до розходу і вкінци злочин з §. 87. через дзвоненє на ґвалт. З обжалованих 4 сидїло в слїдчій вязници від 26. липня.

Обжаловані всї перечать вину, они не грозили нікому, не чули візваня жандарма і не дзвонили. Сьвідки зізнавали по части на користь обжалованих. По переведеній розправі трибунал засудив Івана Архетку на 4 місяцї тяжкої вязницї, Агафію Лящишин на 6 недїль, а Йосифа Бабина на 3 місяцї тяжкої вязницї; прочих на арешт від 14 днїв до 3 тижнїв за збіговище. Засуджені приняли вирок. Воронив п. А. Гриневецкий.

В днях 14. і 15. с. м. відбула ся перед звичайним трибуналом в Золочеві розправа проти селян з Дїдилова, обжалованих о публичне насильство, якого мали допустити ся в сей спосіб, що дня 29. липня с. р. не пускали косарів з Банунина на роботу до двора в Дїдилові, і грозили їм словами: »Зле буде з вами, кости вам поломемо, не вільно робити«. Крім того не хотїли пустити жандарма, що проводив робітників на лан до роботи. По переведеній розправі трибунал засудив: Юрка Климковича за переступ §. 3. коал. закона на 1 місяць арешту; Гринька Худкого, Панька Мника і Андруха Подворного на 5-дневний арешт; Николу Бурака, Василя Худкого, Семка Кіовича, Дмитра Кота, Михайла Омельона, Петра Панаса, Льва Шпона, Федька Трута, Тому Важнича і Семка Зьвіра на 3 днї арешту; Блажея Грунковского, Войтїха Юлика і Валентия Труша на 6 днїв арешту: Йосифа Кіовича на 8 днїв арешту, а прочих сїмох обжалованих увільнив від вини і кари. Майже всї обжаловані пересидїли в слїдчій вязници по 11 недїль. Боронив др. Дрогомирецкий і адв. Рожанковский.

— **Знесенє повітових рогачок.** Повітова рада в Заліщиках ухвалила знести повітові рогачки в своїм повітї. Перший крок в тім напрямі зроблений, тепер надходить черга на инші ради повітові.

— **Дворазову науку в середних школах** має завести шкільна рада в Кракові. Проти дворазової науки виступають яко найбільше інтересовані учителї сих шкіл і ведуть завзяту борбу статями в краківских дневниках. На доказ, як папір є терпеливий, досить навести висказ одного з учителїв, що ученики при 5-годинній науцї мають в остатних двох годинах сьвіжійший ум, чим тодї, коли наука була би подїлена на ранїшну і пополудневу.

— **Проти краківскої »Фльориянки«.** Недавно появила ся брошура, якої автор »Поінформований« доказував статистичними числами, що краківкому тов-у обезпечень грозить упадок, коли так дальше буде господарити, як доси. Дальше автор брошури закинув управі товариства не лише марнованє гроша, але посуджує єї о ріжні мальверзациї. Наслїдком сего дирекция товариства видала брошуру, в якій збиває твердженя »Поінформованого«, а крім того просила міністерство торговлї о висланє ревізийної комісиї до провіреня книг товариства. Від кількох днїв комісия переглядає рахунки »Фльориянки« і поки-що доси, бодай про се нїчого ще не чути, не викрила нїяких мальверзаций. Однак »Поінформований« не дав за виграну, бо — як доносить краківский дописуватель варшавского »Kurjer-a codzienn ого« — Поінформований пише вже другу брошуру, в якій викаже, чому шконтруюча комісия не буде могла відкрити мальверзаций в товаристві.

— **Вісти з Буковини.** Вїзд православного митрополита д-ра Вол. Репти відбув ся дня 18. с. м. при великім здвизї народа. На черновецкім двірци привитали єго представителї властий і визначні личности. Промовляли: консисторский радник Евс. Попович по руски і по румуньски, президент краю бар. Бурґіньон, представителї міста, краєвого видїлу і ин.

Акад. тов-о »Січ« в Чернівцях устроює в суботу дня 22. с. м. вечерницї з танцями в салї »Народного Дому«.

Радник двору і президент суду в Сучаві, др. Гнат Шимонович, на власне жаданє перенесений в стан супочинку. Єго наслїдником буде радник висшого суду краєвого у Львові, Ціґгофер.

В недїлю дня 16. с. м. згорів тартак в Чернівцях над Прутом, вартости 150.000 К.

— **Личні вісти.** Вінчанє п-ни Олени Каратницкої, доньки о. Володимира, пароха в Чернятинї, з п. Корнилом Йойком, укінч. богословом, відбуде ся дня 25. падолиста о 8. год. вечером в Чернятинї. Почта і зел. стация Городенка-місто.

— **Землетрясенє в середущій Німеччинї.** З Баварий доносять, що в многих сторонах середущої Німеччини дало ся дня 17. с. м. почути досить сильне землетрясенє. Найсильнїйше було в сторонах над горішним Меном і там шло від полудневого сходу на північний захід. Рівночасно було чути підземний гук і теплота обнизила ся о 10 степенїв.

— **Доля винахідника.** Дня 28. м. м. помер в Браїлї в Румунії 83-лїтний старець Карло Кізеветтер. Похорони помершого відбули ся тихо, без вистави, бо Кізеветтер був бідним, прямо нуждарем і крім кількох знакомих і сусїдів нїкого не було більше на єго похоронах. А прецї сей чоловік прислужив ся людскости, бо винайшов сїрники т. зв. шведскі, найчастїйше нинї уживані. Карло Кізеветтер родив ся в 1819. р. в Гайденрайхштайн в Австриї долїшній. Єго батько був хлїборобом на 3 морґах ґрунту. Коли Карло став повнолїтним, батько відступав єму своє господарство, однак син не мав охоти до тяжкої працї на рілї і вибрав ся в сьвіт на мандрівку. По ріжних пригодах найшов ся по кількох лїтах в фабрицї сїрників в Енкепінґ в Швециї. Спершу був простим робітником в хемічній лябораториї, а коли привчив ся роботи, зістав там підурядником. Щастє єму сприяло, бо по довших дослїдах винайшов мішанину до робленя головок сїрників і опатентував єї. Властитель фабрики Беттґер приняв єго тодї до спілки і Кізеветтер в протягу кільканацяти лїт заробив мілїон корон. Коли став богачем, продав свою половину фабрики і виїхав до Румунії, де підняв ся будувати зелїзницї. На сих підприємствах стратив всьо, що мав і послїдні лїта житя провів в крайній нуждї.

— **Новомодний звичай в Франциї.** Великопаньска вдача Французів довела до сего, що Французки не хочуть виховувати власних дїтей дома, але віддають їх на вихованє до приютів, або убогим родинам за заплатою. Але і під тим зглядом настала нова мода. Онодї на дорозї межи Парижом а Фонтем де Любе́ станув самоїзд якоїсь аристократичної пари, з самоїзду винесено дитину в пеленах і поставлено на краю дороги. Самоїзд скоро віддалив ся і задержав ся в певнім віддаленю. Небавом надійшли два робітники і коли підняли дитину, самоїзд відїхав. Коло дитини робітники найшли лист і 14.000 франків в банкнотах. Лист звучав так: »Гроші призначені на вихованє дитини. Коли она доросте до повнолїтности, зголосимо ся по ню. Дитина належить до одної з аристократичних родин Парижа«. — Питанє, чи вихована у робітників дитина признасть ся до своїх родичів?

— **Японка доктором медицини.** В унїверситетї в Ст. Франціско докторизувала ся перша Японка п. Уна Янаґісова. Она наміряє якийсь час позістати ще в Ст. Франціско і практикувати в тамошній клїницї, а опісля осїсти в Токіо і посьвятити ся там лїченю жінок і дїтий.

— **Послїдні людоїди в Америцї.** Причиною канїбалїзма у диких народів був переважно голод, сей звичай стоїть також в сполуцї з релїґійними обрядами, а передовсїм є виплином ненависти та жадоби мести, що бажає знищити всякий слїд ворога. Найдовше удержав ся каннїбалїзм в середущій Америцї і в Мексику, як також в Австралїї. В однїй із заграничних ґеоґрафічних часописий читаємо, що останнє, найгрізнїйше племя каннїбалїв Тонкавів в середущій Америцї є близьким вимертя. Тонкави були людьми великаньскої будови тїла, добрими ловцями і непоправними рабівниками. Инші індияньскі племена бояли ся їх і не лучили ся з ними, а Американи по занятю Тексас уживали їх до шпіґуньства инших Індиян. В 1849. р. числено Тонкавів звиш 700 голов і описувано їх як найгіршого сорта жорстоких волоцюг. В 1857. р. американьске правительство зібрало решту того дикого племени та поселило єго над рікою Бразос. Однак мешканцї Тексас прогнали їх, а вкінци в ночи 22. жовтня 1862. р. инші Індияни напали на них і вирізали майже половину племени; згинули тодї також всї пробуваючі в оселї білі урядники з виїмкою капітана Стурма,

котрий власне достарчив близших подробиць про тих людоїдів. З того часу племя Тонкавів поволи вимирало, з 1898. р. було їх тілько 53, а нині є їх ледви кільканацять.

— **Музичний винахід.** Музичні композитори мали доси немало труду і заходу при переношеню своїх композиций з клявішів фортепяну на папір. Аж ось в Америці музик Павло Лїсмут винайшов прилад, який вставляє ся в клявіятуру фортепяну, а він сам списує цїлу партитуру, так що по переграню якоїсь композициї одержує ся з неї готові ноти.

— **Родимцї! Памятайте на фонд будови приватних шкіл!**

Телеґрами.

Відень, 20. падолиста. Wiener Allg. Corresp. доносить з Риму: В ватиканьских кругах говорять, що чирак, на який Сьв. Отець терпів перед кількома лїтами, і який тодї оперовано, відновив ся знова. Однак доси сей чирак не шкодить здоровлю Папі. Лїкарі сумнївають ся, чи з огляду на старі лїта Сьв. Отця, буде можлива друга операция.

Відень, 20. падолиста. Президент кабінету др. Кербер відбув конференцию з пос.: Бернрайтером, Функем і Прадем. П. Функе вручив єму відповідь в справі евентуальної винагороди для Нїмців за згоду на ческу мову внутрішну, а іменно що-до нового подїлу язикових округів і народних курий в соймі.

Севілля, 20. падолиста. Вчера відбуло ся торжественне перенесенє мощий Хрістофа Колюмба з дотеперішного гробу до нового мавзолею. В торжестві взяли участь численні представителї властий і одинокий потомок Колюмба, кн. Вераґуа.

Брукселя, 20. падолиста. Коли би Рубінїому не доказано, що він зробив замах на бельґійского короля з порученя якогось анархістичного комітету, то після кодексу належить ся єму кара від 6 місяців до 3 лїт вязниці і гривна від 300 до 3.000 франків

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сснїшна

Найславнїйша проґрама!

від 16. до 30. падолиста 1902.

При співучасти військової музики 30. п. п.

1) **Марш.** 2) **Увертура** (Реклямоґраф). 3) **The Goverus**, музикальні блазни. 4) **Сестри Rostock**, воздушний акт в зубах. 5) **Mr. Davis Meie**, America's champion ball puncher of the world. 6) **Ariso i Michalina**, циклїсти. 7) **Золотоволоса дївиця**, візия. 8) **Орхестра.** 9) **Les Pandos**, атлетичні ігрища. 10) **Сестри Lilians**, анґлїйскі дансерки і сьпівачки. 11) **Родина Goetze**, артисти на линві. 12) **Американьский біоскоп**: Самсон і Делїля, опера в 4 актах. Бунт вязнїв.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятниці **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Днїстер

Фонди »Днїстра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий	386.402 кор. 83 сот.	разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премії	205.227 „ — „	
Резерва специяльна	6.000 „ — „	
Фонд емеритальний	47.753 „ 76 „	

»Днїстер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Днїстер«** Всч. Духовеньству і всїм вірним.

Оплата премії в »Днїстрі« є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Днїстер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Днїстер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Днїстер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Днїстра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті приймають полїси **»Днїстра«** при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через **»Днїстер«** — каштали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Днїстер«** часть на рускі добродїйні цїли.

Аґенциї передає **»Днїстер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Днїстра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«.

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Днїстра«

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатиньский.

Перли шутки та вигадки

віршом і прозою.

Сей справдїшний калейдоскоп віршів та добірних дотепів стане пригідною розривкою, особливо в подорожи, в почекальнях та взагалї в хвилях нудьги, коли щирий сьміх скорочує нам час і скріпляє духову силу.

Набути можна в Ставропигійскій книгарни.

„Тревоги автора і видавника„

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.).

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від І-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Чорткова
		6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
		7·45	з Янова
		7·40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	„ „ на дв. головний
		8·10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1.35	8·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		10·25	з Ряшова, Любачева
		11·55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		1·23	з Янова
	2·20		з Підволочиск, Копичинцїв на дв. Підз.
	2·35		„ „ на дв. голов.
		3·14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.
		4·40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 - 30/9)
		5·11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·35	„ „ „ на дв. голов.
	1·45	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
		5·50	з Кракова
Ніч			
		6·00	з Сокаля, Бехця і Любачева
		8·04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		9·12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	12·15	9·20	з Чернівцїв, Букарешту
		9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40		9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
2·31			
		10·03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
		10·20	„ „ „ на дв. голов.
		10·50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
		3·14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		8·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
	1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·09	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·30		8·40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
2·55			
		9·00	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·15	до Янова
		9·50	до Белзця, Сокаля, Любачова
		10·30	до Чернівцїв, Потутор
		10·40	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
	2·40	10·57	„ „ дв. гол.
		1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
		2·15	до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
		3·33	до Ряшева, Хирова, Любачева
Ніч			
		6·10	до Станиславова, Жидачева
	12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30. цьвіт. 1903. щоденно
		6·35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		7·10	до Сокаля і Рави рускої
		8·16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		8·25	до Перемишля
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		10·05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
	2·51	10·30	до Іцкан, Чорткова
		11·00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
		11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·32	„ „ дв. Підзамче
		4·15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
		5·50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

принимає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принимає до перехованя папери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституциях заграничних т. зв.

Депозити сховкові

(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим взглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїйші зарядженя.

Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділї депозитовім.

Видає і відповідає за редакцию Лев Лопатиньский.

З друкарнї В. А. Шайковского.